

Odhad NAIRU v slovenskej ekonomike¹

Milan Gylánik, Juraj Huček
Národná banka Slovenska

NAIRU (Nonaccelerating Inflation Rate of Unemployment) označuje mieru nezamestnanosti, ktorá nezrýchľuje infláciu. Pri nezamestnanosti nižšej ako NAIRU dochádza k rastu inflácie, v opačnom prípade ekonomika produkuje výstup pri neúplnom využití výrobných faktorov a inflácia klesá.

NAIRU je popri produkčnej medzere ďalším dôležitým faktorom opisujúcim cyklickú pozíciu ekonomiky. Profilovanie koncepcie NAIRU v histórii vývoja ekonomickej teórie stručne uvádza Ball (2002). Vzťah nezamestnanosti a inflácie zachytáva Phillipsova krivka. Existuje úzka spojitosť medzi odchýlkami skutočnej nezamestnanosti od jej rovnovážnej úrovne danej NAIRU a produkčnou medzerou reprezentujúcou cyklickú osciláciu celkového výstupu ekonomiky okolo jej potenciálnej úrovne. Uvedené prepojenie je explicitne zachytené v produkčnej funkcii, do ktorej je pri jej využití na odhad potenciálneho produktu potrebné dosadiť rovnovážnu úroveň pracovnej sily. Jednou z možností je odhad danej rovnovážnej úrovne pomocou koncepcie NAIRU. Pre hospodársku politiku preto predstavuje NAIRU dôležitý ukazovateľ pomáhajúci vytvárať obraz o cyklickej pozícii ekonomiky, na základe ktorého sú formované nastavenia jej nástrojov. V prípade Slovenska predstavuje ďalší zdroj motivácie analýzy nezamestnanosti aj jej pretrvávajúca, relatívne vysoká miera, často uvádzaná ako jeden z kľúčových ekonomických problémov SR. Odhad NAIRU v slovenskej ekonomike by mohol prispieť k poznaniu, do akej miery bola nezamestnanosť výsledkom cyklickej nerovnováhy alebo štrukturálnych disproporcií na trhu práce.

Hlavným cieľom materiálu, z ktorého tento článok vychádza, je odhadnúť rovnovážnu mieru nezamestnanosti v slovenskej ekonomike, porovnať vybrané prístupy odhadu spolu s ďalšími metódami a verifikovať výsledky so zisteniami z konjunkturálnych prieskumov. V nasledujúcich riadkoch je v krátkosti obsiahnutá problematika s výsledkami bez technických detailov.

NAIRU je nepozorovateľnou veličinou, preto je potrebné, s výnimkou síce jednoduchého, ale pomerne nerealistického predpokladu o jej konštantnej úrovni (daný fakt dokumentuje Hogan (1998) na príklade horšej schopnosti Phillipsovej krivky vysvetliť pozorovanú infláciu v USA pri konštantnej NAIRU), odhadovať jej trajektóriu pomocou niektorej z metód uvádzaných v odbornej literatúre:

- Štatistické prístupy – extrahujú trendovú zložku z časového radu nezamestnanosti, resp.

zamestnanosti (nezamestnanosť je vtedy do počítaná ako rozdiel ponuky pracovnej sily a počtu zamestnaných). Ich nevýhodou je absencia ekonomických informácií v rovnovážnej trajektórii nezamestnanosti, čo znemožňuje interpretovať príčiny jej odhadnutého vývoja. Do tejto skupiny sa zaraďuje trendová analýza, kľzavé priemery, Hodrickov-Prescottov filter alebo band-pass filter. Vďaka svojej jednoduchosti sa štatistické prístupy často využívajú na prvotné východiskové analýzy alebo na odhad rovnovážneho vývoja exogénnych premenných v makroekonomických modeloch.

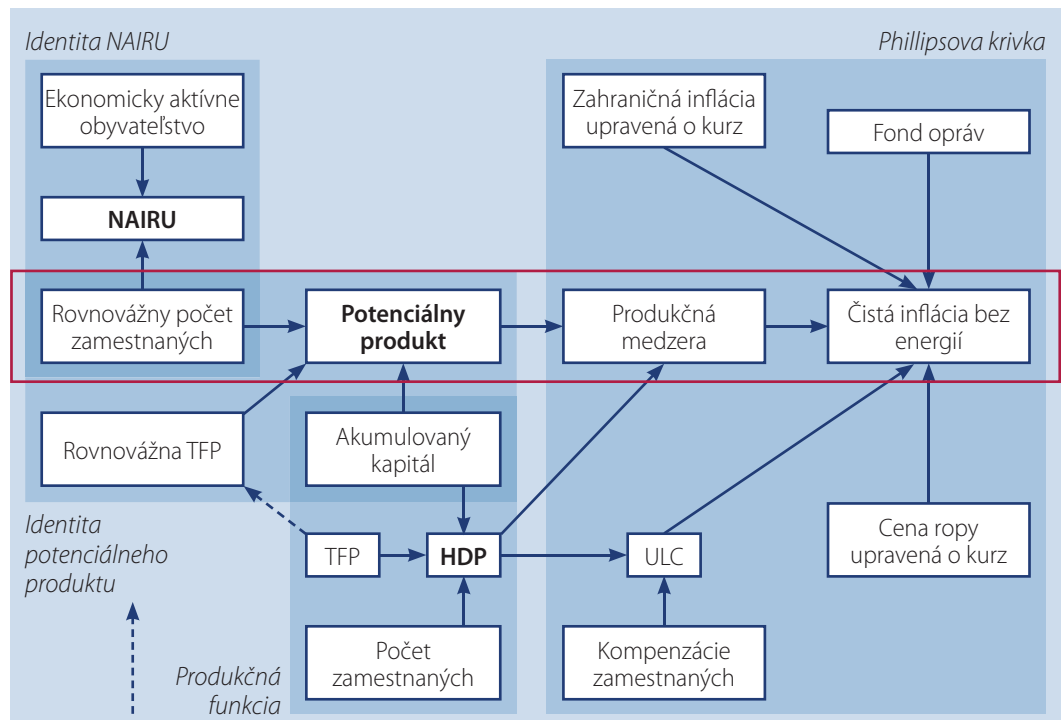
- Metódy kombinujúce štatistické prístupy s ekonomickými informáciami – viacrozmerný Hodrickov-Prescottov filter alebo Kalmanov filter.
- Ekonometrické modely zachytávajúce do rozličnej hĺbky ekonomické väzby súvisiace s nezamestnanosťou, infláciou a výstupom ekonomiky (Okunov zákon, Phillipsova krivka, štruktúrny vektorovo autoregresný model SVAR, model determinácie miezd a cien).

Najvhodnejšou koncepciou pre odhad rovnovážnej miery nezamestnanosti v slovenskej ekonomike sa z hľadiska menovej politiky zameranej na stabilizáciu inflácie v blízkosti jej cielenej úrovne javí miera nezamestnanosti neakcelerujúca infláciu NAIRU. Na získanie odhadu sa použili dva modelové prístupy. Odhad NAIRU pomocou jednoduchého ekonometrického modelu a pomocou modelu nepozorovaných premenných s využitím viacrozmerného Kalmanovho filtra. Ich spoločným znakom sú rovnaké východiská dané ekonomickou teóriou opisujúcou koncepciu NAIRU. Pre názornú predstavu sú na tieto prístupy porovnané veľkosti a dĺžky trvania odchýlok nezamestnanosti od rovnováhy s jednoduchšími štatistickými filtrami reprezentovanými Hodrickovým-Prescottovým filtrom a band-pass filtrom, ktoré nezohľadňujú ekonomické informácie. V závere je ekonomická interpretovateľnosť získaných výsledkov zo spomínaných metód odhadu konfrontovaná s tzv. soft indikátormi z konjunkturálneho prieskumu Štatistického úradu SR, s ukazovateľmi štruktúry nezamestnanosti a s výsledkami iných štúdií zameraných na zahraničné ekonomiky.

¹ Článok je skrátenou verziou materiálu s rovnakým názvom a s podrobne opísaným postupom odhadu rovnovážnej miery nezamestnanosti na Slovensku pomocou jednoduchého ekonometrického modelu a modelu nepozorovaných premenných, ktorý sa nachádza na webovej stránke NBS.

Schéma 1 Štruktúra a väzby modelu

Zdroj: Autori.

Štruktúra použitého modelu vyplýva z definície NAIRU ako rovnovážnej miery nezamestnanosti, ktorá nezrýchluje infláciu. V modeli je preto potrebné prepojiť trh práce, ktorý určuje mieru nezamestnanosti, s trhom tovarov a služieb, na ktorom sú determinované ceny a inflácia. Hľadanej rovnovážnej miere nezamestnanosti zodpovedá v procese riešenia modelu navrhnutého v štúdiu Hogan (1998) určitý rovnovážny počet zamestnaných, ktorý generuje pomocou produkčnej funkcie taký potenciálny produkt ekonomiky, aby jemu prislúchajúca produkčná medzera v Phillipsovej krivke vysvetľovala spolu s ostatnými v nej vystupujúcimi premennými skutočný vývoj inflácie. Behaviorálne rovnice produkčnej funkcie a Phillipsovej

krivky dopĺňajú dve identity definujúce rovnovážnu mieru nezamestnanosti prostredníctvom exogénnej ponuky práce a rovnovážneho počtu zamestnaných, a produkčnú medzera pomocou HDP a jeho potenciálu (jednotlivé väzby modelu sú uvedené v schéme 1).

Výška inflácie je ovplyvňovaná mierou odchýlenia sa trhu tovarov a služieb od rovnováhy, ktorá je reprezentovaná potenciálnym produktom ekonomiky. Vplyv rozdielu skutočného a potenciálneho produktu, produkčnej medzery, je zachytený pomocou Phillipsovej krivky.

Na prepojenie trhu tovarov a služieb ovplyvňujúceho infláciu s trhom práce slúži Cobbova-Douglasova produkčná funkcia. Vyjadruje úroveň výstupu ekonomiky ako funkciu základných výrobných faktorov práce a kapitálu.

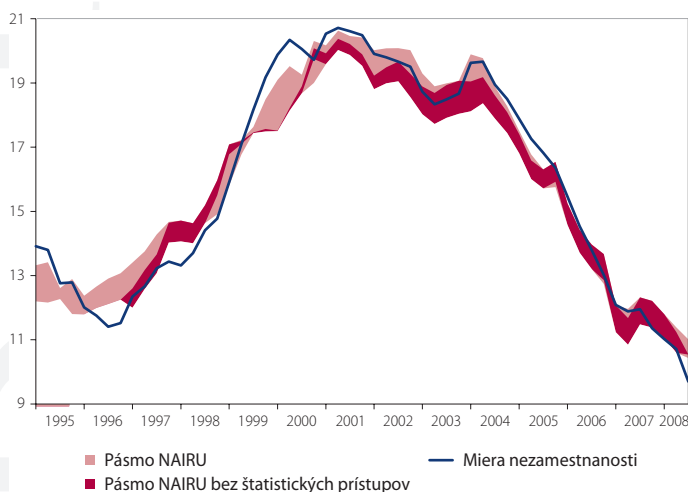
Pri odhadovaní NAIRU je využitý rovnovážny počet zamestnaných získaný riešením modelu vzhľadom na počet zamestnaných za podmienky čo najpresnejšie vystihnúť skutočný vývoj inflácie.

Rovnovážny počet zamestnaných je určitá trajektória vedúca prostredníctvom produkčnej funkcie k potenciálnemu produktu a z neho vyplývajúcej produkčnej medzere, pri ktorej Phillipsova krivka čo možno najlepšie vystihuje priebeh inflácie.

EMPIRICKÉ VÝSLEDKY ODHADU NAIRU A SÚVISIACE PREMENNÉ

Výsledky odhadov NAIRU pomocou modelu s nepozorovanými premennými, jednoduchého ekonometrického modelu spolu s odhadmi Hodrickovho-Prescottovho filtra a band-pass filtra modelu vytvárajú pásmo rovnovážneho vývoja nezamestnanosti, ktoré je porovnané s jej skutočným priebehom v grafe 1.

Graf 1 Pásmo NAIRU (v %)

Zdroj: Výpočty autorov.

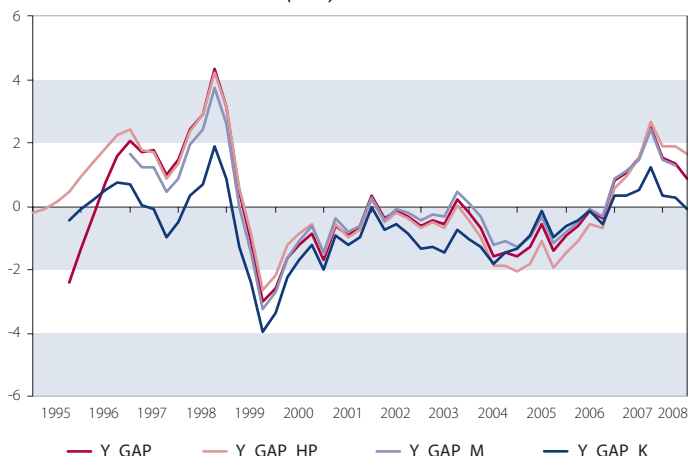

Vo vývoji skutočnej aj rovnovážnej nezamestnanosti možno rozlíšiť dve základné obdobia. Od roku 1997 až do polovice roku 2001, keď nezamestnanosť dosiahla svoje maximum, prevládala tendencia rastu miery nezamestnanosti v dôsledku pokračujúcej ekonomickej transformácie, ktorá si vyžadovala štrukturálne zmeny v hospodárstve vedúce k racionalizácii počtu zamestnancov, resp. k zániku viacerých podnikov a k poklesu dopytu po pracovnej sile. Od druhej polovice roku 2001 sa postupne začali prejavovať pozitívne efekty prílevu priamych zahraničných investícií vo forme privatizácie štátnych podnikov a neskôr aj investícií zrealizovaných od infraštruktúry až po výrobnú linku, tzv. „na zelenej lúke“ (podporovaných ekonomickými reformami), ktorých vplyv pretrvával aj prostredníctvom ich sekundárnych dopadov na rýchlejší rast ostatných hospodárskych odvetví až do konca skúmaného obdobia. V uvedenej etape vývoja slovenskej ekonomiky miera nezamestnanosti postupne klesla na menej ako polovicu zo svojich predchádzajúcich maximálnych hodnôt.

Odchýlky HDP (Y_GAP) a nezamestnanosti (U_GAP) od rovnováhy získané na základe štatistických prístupov sú menšie a pretrvávajú kratšie v porovnaní s výsledkami z modelu s nepozorovanými premennými (Kalmanovho filtra). Zohľadnenie ekonomických informácií (vývoj inflácie vo väzbe na úroveň ekonomickej aktivity v Phillipsovej krivke a prepojenie celkového výstupu ekonomiky s využívaním pracovnej sily v produkčnej funkcii) identifikuje výraznejšie a dlhodobejšie obdobia nerovnováhy v slovenskej ekonomike. V prípade jednoduchého ekonometrického modelu NAIRU sú odchýlky HDP od potenciálu celkovo mierne nižšie a medzera v nezamestnanosti mierne vyššia ako pri použití štatistických prístupov. Vyššia podobnosť modelu NAIRU s výsledkami štatistických filtrov oproti modelu s nepozorovanými premennými je zapríčinená použitím daných filtrov na stanovenie rovnovážnych hodnôt TFP (pri výpočte potenciálneho produktu) a práce v procese odhadovania parametrov modelu.

Na základe odhadov potenciálneho produktu a NAIRU možno konštatovať narastajúce prehrievanie ekonomiky na začiatku skúmaného obdobia v rokoch 1995 až 1998, ktoré vyústilo do výrazného deficitu zahraničného obchodu aj fiškálu. Miera nezamestnanosti v prvých dvoch rokoch klesala z vyšších hodnôt spôsobených okrem štrukturálnych zmien ekonomiky spojených s prechodom z plánovaného na trhové hospodárstvo aj rozdelením ČSFR, čím sa dostala pod úroveň NAIRU. Pod danou úrovňou, resp. v blízkosti dolnej hranice intervalu odhadov NAIRU tvoreného alternatívnymi prístupmi zotrvala až do roku 1999, keď vláda prijala reštriktívne opatrenia vedúce k prudkému spomaleniu ekonomickej aktivity s prechodným prestelením rovnováhy, čím došlo k otvoreniu zápornej produkčnej medzery a postupnému rastu miery nezamestnanosti nad úroveň NAIRU, vrcholiacemu v roku 2000. V rokoch 2001 až 2002 sa miera nezamestnanosti

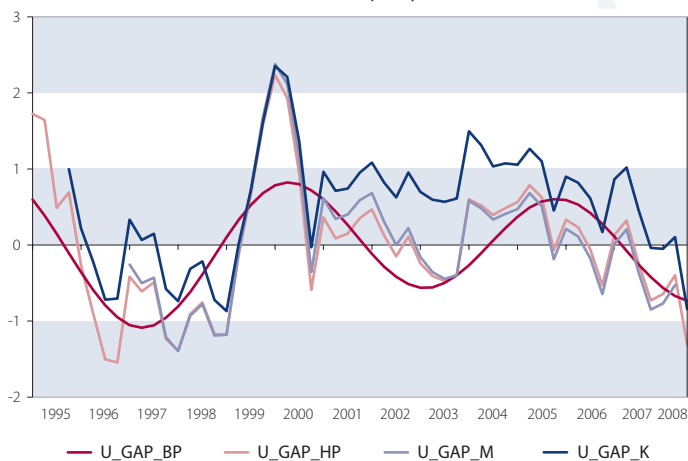
Graf 2 Produkčná medzera (v %)

Zdroj: Výpočty autorov.

Vysvetlivky: Y_GAP – produkčná medzera získaná pomocou produkčnej funkcie; Y_GAP_HP – produkčná medzera získaná vyhladením HDP pomocou Hodrickovo-Prescottovho filtra; Y_GAP_M – produkčná medzera z jednoduchého ekonometrického modelu; Y_GAP_K – produkčná medzera z modelu s nepozorovanými premennými s využitím Kalmanovho filtra

Graf 3 Medzera v nezamestnanosti (v %)

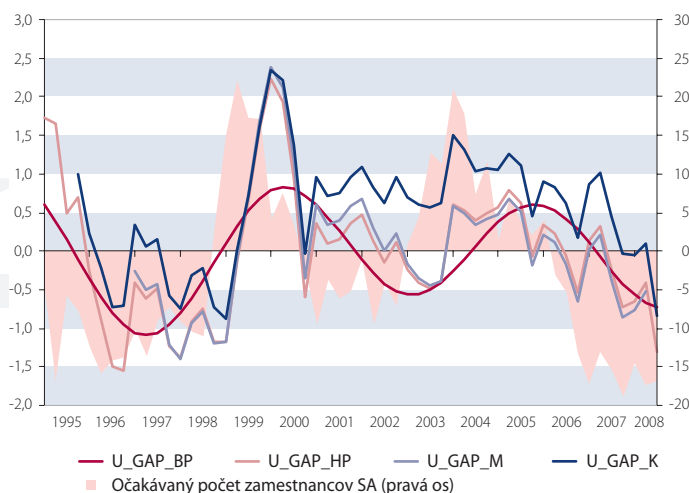
Zdroj: Výpočty autorov.

Vysvetlivky: U_GAP_HP – medzera v nezamestnanosti získaná pomocou Hodrickovo-Prescottovho filtra; U_GAP_BP – medzera v nezamestnanosti získaná pomocou band-pass filtra; U_GAP_M – medzera v nezamestnanosti z jednoduchého ekonometrického modelu; U_GAP_K – medzera v nezamestnanosti z modelu s nepozorovanými premennými s využitím Kalmanovho filtra

naďalej pohybovala zväčša nad úrovňou NAIRU (resp. blízko hornej hranice jej intervalu, ak sa berú do úvahy aj štatistické prístupy, ktoré však majú tendenciu pohybovať sa v dlhodobejšom horizonte blízko skutočných údajov), sprevádzaná zápornou produkčnou medzerou. V roku 2003 sa miera nezamestnanosti nakrátko vrátila do hornej polovice svojho rovnovážneho pásma, čo približne zodpovedá prechodnému zmierneniu zápornej produkčnej medzery. Dlhšie zotrvávanie HDP pod svojou rovnovážnou úrovňou aj v rokoch 2004 až 2006 bolo spôsobené tiež postupnou akceleráciou potenciálneho produktu, umožnenou ekonomickými reformami podporujúcimi prílev priamych zahraničných investícií s pozitívnym dopadom na kapitál a najmä TFP. V danom období

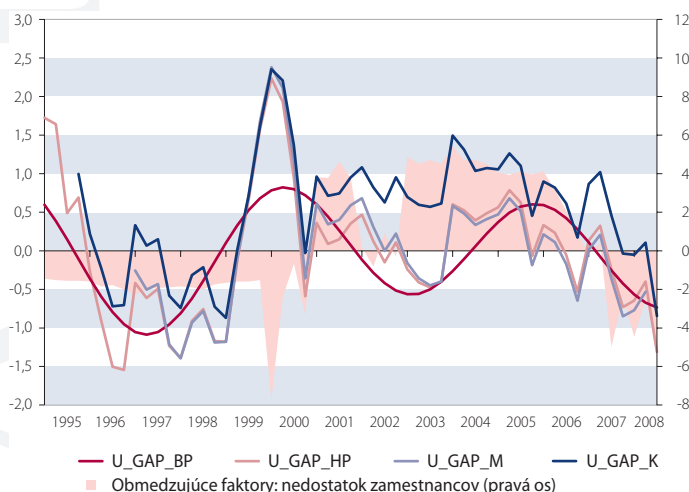

Graf 4 Medzera v nezamestnanosti a očakávaný počet zamestnancov

bola miera nezamestnanosti vyššia ako NAIRU, čo naznačuje určitú mieru nepružnosti na trhu práce, ktorá by mohla vysvetliť zaostávanie udržateľného rastu počtu zamestnaných za dynamickým potenciálnym rastom ekonomiky. V rokoch 2007 a 2008 všetky prístupy indikujú prehriatie ekonomiky, ktoré však v dôsledku očakávaného negatívneho dopadu finančnej krízy má len prechodný charakter. Nábeh výroby nových podnikov financovaných prostredníctvom PZI do automobilového a elektronického priemyslu, predstavujúci jedinečný kladný ponukový šok v ekonomike, ťažko zachytiteľný pomocou modelov odhadnutých na historických údajoch, v ktorých sa nevyskytovali podobne intenzívne zmeny, naznačuje, že indikované presiahnutie potenciálneho produktu by mohlo byť menej výrazné. Pokračujúci pokles miery nezamestnanosti v uvedených rokoch znamenal návrat do odhadovaného intervalu NAIRU a jeho prekročenie na konci analyzovaného obdobia.

Graf 5 Medzera v nezamestnanosti a nedostatok zamestnancov

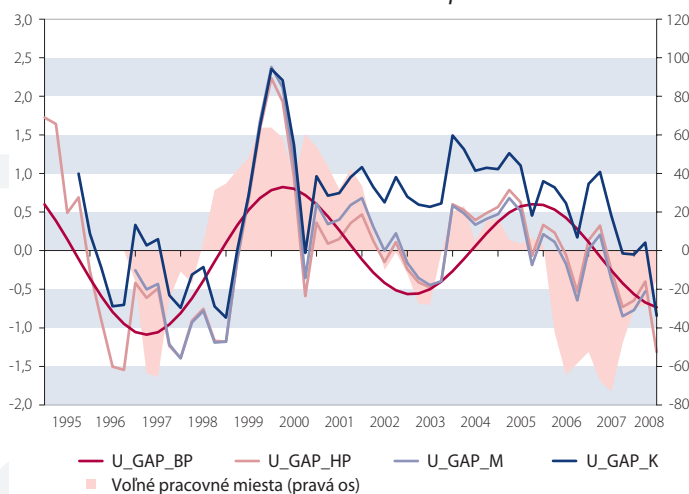

POROVNANIE NAIRU S INDIKÁTORMI TRHU PRÁCE

Odhad NAIRU závisí, podobne ako v prípade iných nepozorovateľných veličín, od použitej metódy. Preto je na potvrdenie získaných výsledkov vhodné overiť, či z nich vyvedené závery sú podporené ďalšími ekonomickými ukazovateľmi. V našom prípade sme zvolili porovnanie s kvalitatívnymi hodnoteniami v rámci konjunktúrneho prieskumu.

V rámci konjunktúrnych prieskumov Štatistického úradu SR sa zisťuje, aká je očakávaná zmena v počte zamestnancov za jednotlivé odvetvia. V priemere za všetky odvetvia počas celého sledovaného obdobia prevládali firmy očakávajúce pokles počtu zamestnancov. Miera prevahy očakávaní redukcie počtu pracovníkov sa však v čase menila. V obdobiach pesimistickejších očakávaní firiem, týkajúcich sa zamestnanosti oproti historickému priemeru (najmä roky 1999 a 2004), sa po pomerne krátkom čase aj miera nezamestnanosti zvýšila nad úroveň NAIRU. Podobne v obdobiach, keď bola nezamestnanosť nižšia ako NAIRU, prípadne sa pohybovala vnútri jej odhadovaného intervalu, bola celková tendencia firiem prepúšťať zamestnancov nižšia. Pre názornejšie vykreslenie súvislosti medzi mierou nezamestnanosti a priemerom očakávaní firiem týkajúcich sa počtu zamestnancov za všetky odvetvia sú v grafe 4 vypočítané záporne vzaté odchýlky daného indikátora od jeho priemeru za celú pozorovanú históriu v percentuálnych bodoch (keďže prevaha firiem očakávajúcich pokles zamestnancov korešponduje s vyššou mierou nezamestnanosti) a sú porovnané s odchýlkami nezamestnanosti od NAIRU.

Graf 6 Medzera v nezamestnanosti a voľné pracovné miesta

Zdroj: UPSVAR a výpočty autorov.

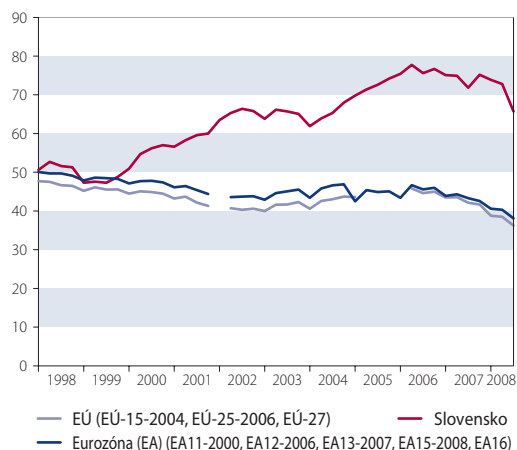
Vysvetlivky: U_GAP_HP – medzera v nezamestnanosti získaná pomocou Hodrickovo-Prescottovho filtra; U_GAP_BP – medzera v nezamestnanosti získaná pomocou band-pass filtra; U_GAP_M – medzera v nezamestnanosti z jednoduchého ekonometrického modelu; U_GAP_K – medzera v nezamestnanosti z modelu s nepozorovanými premennými s využitím Kalmanovho filtra

Ďalšia časť konjunktúrneho prieskumu vzťahujúca sa na situáciu na trhu práce zisťuje, či je nedostatok zamestnancov obmedzujúcim faktorom. V celej histórii sledovania daného ukazovateľa dosahoval podiel firiem limitovaných ponukou práce pomerne nízke hodnoty, čo mohlo byť spôsobené pretrvávajúcou, relatívne vysokou

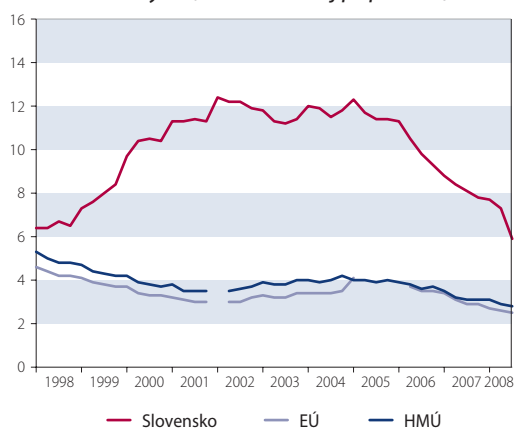
nezamestnanosťou na Slovensku. V rokoch 2003 až 2006 pocítoval historicky najmenší podiel firiem v celej ekonomike nedostatok pracovníkov, nezamestnanosť sa zakrátko tiež dostala nad NAIRU, čo odrážalo dostatočnú ponuku pracovnej sily. V rokoch 2007 a 2008 bolo možné pozorovať silný rast podielu firiem obmedzovaných dostupnosťou zamestnancov, ktorý bol v súlade s odhadovaným prehrievaním ekonomiky a postupným poklesom miery nezamestnanosti až pod úroveň NAIRU. Vysoká dynamika daného rastu však mohla byť čiastočne ovplyvnená aj odlevom pracovnej sily do zahraničia po liberalizácii pohybu pracovnej sily, umožnenej vstupom Slovenska do EÚ. V grafe 5 je podobne ako pri predchádzajúcom indikátore porovnaný vývoj odchýlok nezamestnanosti od NAIRU s odchýlkami podielu firiem spolu vo všetkých sledovaných odvetviach pociťujúcich nedostatok zamestnancov od jeho historického priemeru (opäť boli použité opačné hodnoty odchýlok v percentuálnych bodoch, nakoľko vyšší vnímaný nedostatok zamestnancov indikuje nižšiu nezamestnanosť).

Graf 7 Dlhodobo nezamestnaní (v % z nezamestnaných)

Zdroj: Eurostat.

Graf 8 Miera nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných (v % z aktívnej populácie)

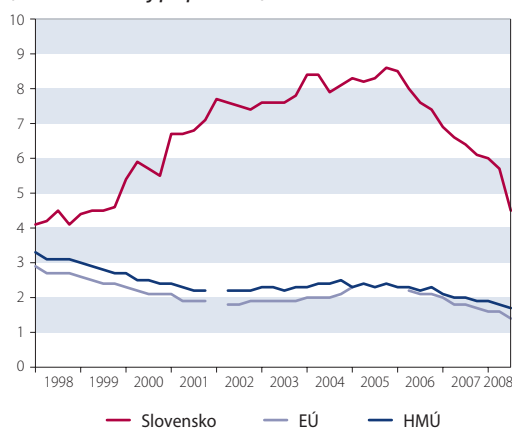
Zdroj: Eurostat.

Odchýlku miery nezamestnanosti od NAIRU možno tiež porovnať s počtom voľných pracovných miest vykazovaných Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny. Pre lepšiu názornosť je v grafe 6 daný ukazovateľ, podobne ako v predchádzajúcich prípadoch, zobrazený v podobe opačných hodnôt percentuálnych odchýlok počtu voľných pracovných miest od jeho priemeru (keďže nadpriemerný počet voľných pracovných miest indikuje nižšiu nezamestnanosť). Opäť možno pozorovať koreláciu medzi odchýlkami nezamestnanosti od rovnováhy a výkyvmi v počte pracovných miest. V obdobiach relatívne vysokého počtu voľných pracovných miest v rokoch 1997 až 1998 a 2006 až 2008 nezamestnanosť s určitým oneskorením poklesla pod úroveň NAIRU. V prípade podpriemerného počtu voľných pracovných miest, najmä v období od roku 1999 až do polovice roku 2002, sa miera nezamestnanosti zvýšila nad svoju rovnovážnu úroveň.

Relatívne vysoká úroveň NAIRU na Slovensku naznačuje, že dlhodobo vyššia miera nezamestnanosti nebola výsledkom pretrvávajúcej nerovnováhy v ekonomike, musela by sa totiž v zmysle koncepcie NAIRU prejavovať v rovnako dlhotrvajúcej zápornej produkčnej medzere a nízkej inflácii. Príčiny vysokej nezamestnanosti majú teda skôr štrukturálny ako cyklický charakter. Uvedené tvrdenie podporuje aj štruktúra nezamestnaných z hľadiska dĺžky trvania nezamestnanosti. V porovnaní s EÚ a eurozónou je na Slovensku výrazne vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných (viac ako rok), zdokumentovaný v grafoch 7 a 8. V prípade veľmi dlhodobo nezamestnaných (viac ako dva roky) je táto disproporcía ešte výraznejšia (graf 9).

Detailnejší pohľad na štruktúru nezamestnanosti z hľadiska dĺžky jej trvania poskytuje graf 10 (údaje o nezamestnanosti trvajúcej 18 až 23 mesiacov a viac ako 48 mesiacov sú k dispozícii až od roku 2001, čo spôsobuje skok v grafe). Pokles nezamestnanosti počas dynamického hospodárskeho rastu v posledných rokoch viedol k zvýšeniu podielu veľmi dlhodobo nezamestnaných.

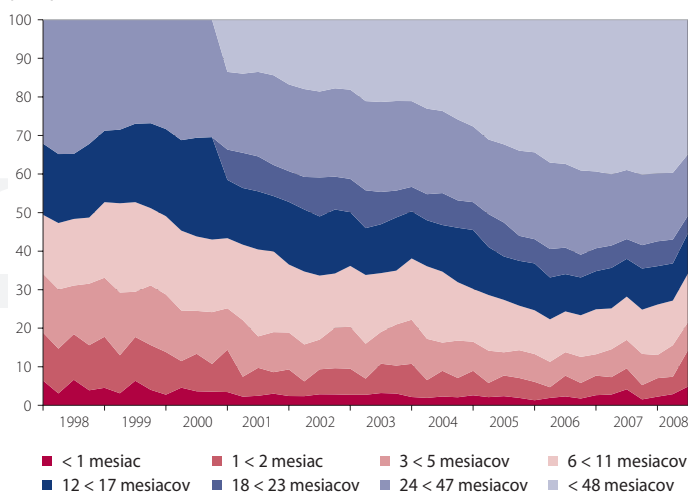
Graf 9 Veľmi dlhodobo nezamestnaní (v % z aktívnej populácie)

Zdroj: Eurostat.

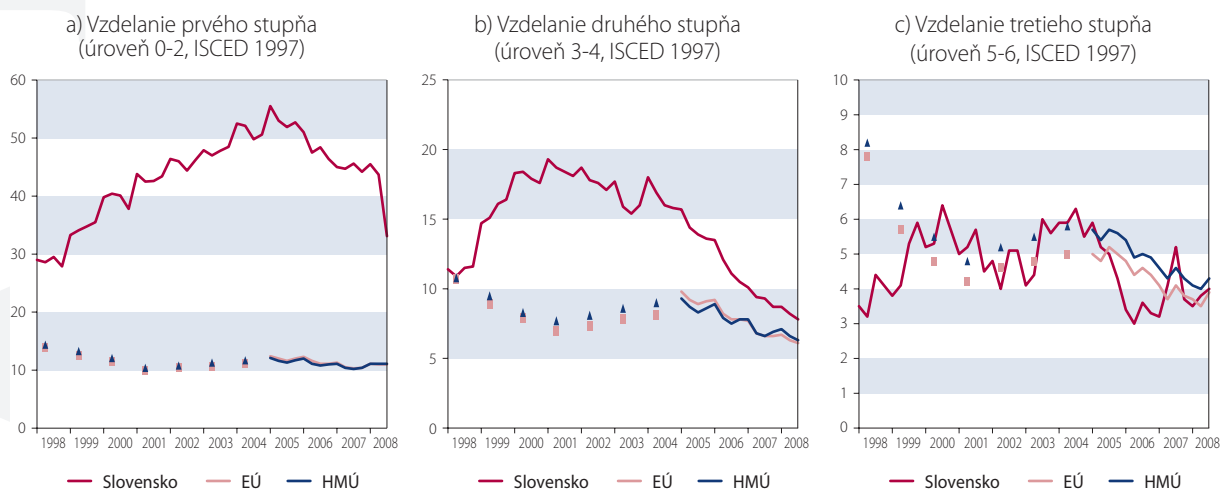
Graf 10 Miera nezamestnanosti podľa doby nezamestnanosti (v %)

Zdroj: Eurostat a výpočty autorov.

Vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných v SR na úkor krátkodobejšie nezamestnaných naznačuje, že oproti EÚ, resp. eurozóne, je trh práce menej pružný a pravdepodobne na ňom existuje väčší nesúlad medzi štruktúrou ponuky práce a dopytom po nej. Jedným z faktorov charakterizujúcich zloženie ponuky práce je jej vzdelanostná štruktúra vyobrazená v grafoch 11a, 11b a 11c. Zatiaľ čo miera nezamestnanosti v skupine ekonomicky aktívneho obyvateľstva so vzdelaním tretieho stupňa je porovnateľná s úrovňami v EÚ a eurozóne, nezamestnanosť ekonomicky aktívnych obyvateľov so vzdelaním prvého stupňa prevyšuje európsky priemer troj- až päťnásobne. Pri obyvateľoch s najvyšším dosiahnutým vzdelaním druhého stupňa je možné pozorovať postupný pokles miery nezamestnanosti k celoeurópskym úrovňam, z čoho vyplýva, že redukcia nezamestnanosti v období vysokého ekonomického rastu sa realizovala najmä prostredníctvom uvedenej skupiny obyvateľov.

Graf 11 Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných (v %)

Zdroj: Eurostat a výpočty autorov.

Pri meniacej sa štruktúre slovenskej ekonomiky v dôsledku transformácie na trhové hospodárstvo a prílevu PZI by bolo pri posudzovaní nesúladu dopytu a ponuky na trhu práce vhodné poznať aj štruktúru nezamestnaných podľa ich predchádzajúceho zamestnania. Spomínané údaje sú síce dostupné v databáze Eurostatu, avšak ich vypovedacia schopnosť je nízka, nakoľko prevažná väčšina respondentov na príslušnú otázku neodpovedala.

ZÁVER

Odhady NAIRU v SR indikujú, že historicky vysoká miera nezamestnanosti mala skôr štrukturálny ako cyklický charakter. NAIRU dosahuje vyššie úrovne ako vo väčšine ostatných krajín EÚ, resp. OECD, čo naznačuje relatívne výraznejšie disproporcie v štruktúre dopytu a ponuky na trhu práce. Predpoklad relatívne vyššej nepružnosti slovenského trhu práce podporuje okrem prehĺbenia zaostávania dynamiky rovnovážneho počtu zamestnaných za udržateľným rastom ekonomiky

počas jeho akcelerácie v posledných rokoch aj porovnanie štruktúry nezamestnaných z hľadiska dĺžky trvania nezamestnanosti. Podiel dlhodobo nezamestnaných je na Slovensku výrazne vyšší v porovnaní s eurozónou alebo Európskou úniou, kde prevládajú nezamestnaní kratšie ako rok.

Pre menovú politiku je odhadnutá NAIRU indikátorom spoluvytvárajúcim obraz o cyklickej pozícii ekonomiky, ktorý môže pomôcť pri stabilizujúcom nastavení jej nástrojov. Odchýlky nezamestnanosti od pásma NAIRU (predovšetkým od jeho užšej verzie abstrahujúcej od výsledkov čisto štatistických prístupov, ktoré majú v dlhodobjšom horizonte tendenciu približovať sa ku skutočným údajom) poskytujú informáciu o obdobiach nerovnováhy na trhu práce. Na udržateľné zníženie nezamestnanosti tvorenej prevažne jej štrukturálnou zložkou sú potrebné reformy zvyšujúce pružnosť trhu práce a kvalifikovanosť pracovnej sily, ktoré by mohli zmierňovať nežiaduce odchýlky nezamestnanosti od rovnováhy.